



تابش پوهنتون

څېړنو او علمي مجلو معاونيت

علمي څېړنو د ترسراوې تگلارې

کال: ۱۴۰۵ هـ ش

فهرست

.....	سريزه
2	ځانگړې موخې
3	علمي څېړنه (Scientific Research)
3	څېړونکي (Researcher)
3	څېړنيز پروپوزل (Research Proposal)
3	څېړنيزه پروژه (Research Project)
3	څېړنيزه ميتودولوژي (Research Methodology)
3	کميتي څېړنه (Quantitative Research)
3	کيفي څېړنه (Qualitative Research)
3	گډه څېړنه (Mixed Methods Research)
3	څېړنيز اخلاق (Research Ethics)
4	علمي امانتداري (Academic Integrity)
4	ادبي غلا (Plagiarism)
4	معلومات (Data)
4	د معلوماتو تحليل (Data Analysis)
4	گډونوال (Research Participants)
4	علمي مقاله (Research Article)
4	علمي مجله (Scientific Journal)
4	همکار څېړونکي (Co-Researcher)
4	د څېړنې تمویلونکي (Research Funder)
4	د څېړنو اخلاقي کمیټه (Research Ethics Committee)
4	مقالې ارزونه (Peer Review)
4	مصنوعي ځيرکتيا (Artificial Intelligence - AI)
4	تگلاره (Policy)
4	موضوع د انتخاب معيارونه
5	د څېړنو د تصويب طرز العمل
6	د مقالې د خپرولو عمومي اصول
6	د علمي مجلې معيارونه
7	د مقالې جوړښت (Structure)
7	د سپارلو (Submission) اصول
7	د بيا کتنې بهير (Peer Review Process)

سريزه

علمي څېړنه د پوهې د توليد، پراختيا او انتقال بنسټيزه وسيله ده او د ټولنې د علمي، اقتصادي، حقوقي، ټولنيزو او فرهنگي ستونزو د حل لپاره اغېزمنه لاره گڼل کېږي. د علمي څېړنو له لارې نوي حقايق موندل کېږي، موجوده پوهه ارزول او بډايه کېږي، او د شواهدو پر بنسټ د پرېکړو، پاليسۍ جوړونې او نوښتونو لپاره علمي بنسټ برابريږي. له همدې امله، د علمي څېړنو کيفيت، شفافيت او اعتبار د هرې علمي مؤسسې د پرمختگ له مهمو شاخصونو څخه شمېرل کېږي. پوهنتونونه د تدريس ترڅنگ د علمي څېړنو د ترسره کولو او د ټولنې د اړتياوو پر بنسټ د علمي حللارو د وړاندې کولو مسؤليت هم لري. د څېړنو د معياري ترسره کېدو لپاره اړينه ده چې د څېړنې ټول پړاوونه، له موضوع ټاکنې او پروپوزل ليکنې څخه نيولې د معلوماتو تر راټولولو، تحليل، راپور ليکنې او د پايلو تر خپرولو پورې، د روښانو او منل شويو اصولو، کړنلارو او اخلاقي معيارونو له مخې تنظيم شي. دغه د علمي څېړنو د ترسره کولو تگلاره د همدې اړتيا پر بنسټ جوړه شوې ده، څو د علمي څېړنو د پلان جوړونې، تصويب، تطبيق، څارنې، ارزونې او خپرولې لپاره يو منظم، شفاف او معياري چوکاټ رامنځته کړي. دا تگلاره د څېړونکو، علمي کادرونو، محصلينو او اړوندو اداري واحدونو د مسؤليتونو، حقونو او مکلفيتونو وضاحت کوي او د علمي امانتدارۍ، څېړنيزو اخلاقو، د معلوماتو د محرميت، د ادبي غلا د مخنيوي او د فکري ملکيت د خونديتوب اصول په کې په واضح ډول بيان شوي دي. همدارنگه، دا تگلاره د ملي قوانينو، د لوړو زده کړو د وزارت د نافذه مقرراتو او نړيوالو علمي معيارونو په رڼا کې ترتيب شوې ده، څو د څېړنو کيفيت لوړ، د علمي همکاريو زمينه پراخه او د څېړنيزو پايلو د عملي استفادې لپاره مناسب چاپېريال رامنځته شي.

په پايله کې، د دې تگلارې اساسي موخه دا ده چې په مؤسسه کې د علمي څېړنو کلتور پياوړی کړي، د لوړ کيفيت څېړنې وهڅوي، د څېړونکو ظرفيتونه لوړ کړي، او د ټولنې د اړتياوو او پرمختگ لپاره د باور وړ، معياري او اغېزمنې علمي څېړنې تضمين کړي.

د تگلارې موخه

د دې تگلارې موخه د علمي څېړنو د ترسره کولو لپاره د يو منظم، شفاف، معياري او اغېزمن چوکاټ رامنځته کول دي، څو ټولې څېړنيزې چارې د ملي قوانينو، نافذه مقرراتو، څېړنيزو اخلاقو او نړيوالو علمي معيارونو سره سمې ترسره شي. دا تگلاره د څېړنيزو فعاليتونو د کيفيت د لوړولو، د علمي امانتدارۍ د پياوړتيا او د څېړنو د پايلو د اغېزمنتيا د زياتولو لپاره لازم اصول او کړنلارې ټاکي.

ځانگړې موخې

1. د علمي څېړنو د پلان جوړونې، تصويب، تطبيق، څارنې، ارزونې او خپرولو لپاره يو معياري او واحد ميکانيزم رامنځته کول .
2. د څېړنو په ټولو پړاوونو کې د شفافيت، حساب ورکونې او علمي کيفيت تضمينول .
3. د څېړونکو، علمي کادرونو، محصلينو او اړوندو اداري واحدونو د مسؤليتونو او صلاحيتونو روښانه کول .
4. د څېړنيزو اخلاقو، علمي امانتدارۍ، د معلوماتو د محرميت او د گډونوالو د حقونو رعايت تضمينول .
5. د ادبي غلا (Plagiarism)، علمي جعل، د معلوماتو تحريف او نورو علمي سرغړونو مخنيوی .
6. د ملي او نړيوالو علمي معيارونو سره سم د لوړ کيفيت څېړنو ترسره کول او د څېړنيزو ظرفيتونو پياوړي کول .
7. د څېړنيزو پايلو د خپرولو، علمي مجلو، کنفرانسونو او نورو علمي سرچينو له لارې د پوهې د پراختيا هڅول .
8. د ټولنې د اړتياوو، ملي لومړيتوبونو او پراختيايي موخو پر بنسټ د مسئله محور او تطبيقي څېړنو ملاتړ کول .
9. د ملي او نړيوالو علمي او څېړنيزو بنسټونو سره د گډو څېړنيزو همکاريو د پراختيا زمينه برابرول .
10. د څېړنيزو معلوماتو، اسنادو او فکري ملکيت د خوندي ساتنې او قانوني استفادې لپاره مناسب ميکانيزم رامنځته کول .
11. د څېړنيزو پروژو د مالي سرچينو د اغېزمن مديريت او حساب ورکونې اصول ټاکل .
12. په علمي چاپېريال کې د څېړنې، نوښت، خلاقيت او شواهدو پر بنسټ د پرېکړو کولو فرهنگ پياوړی کول .

د دې موخو په تحقق سره به په مؤسسه کې د علمي څېړنو کيفيت لوړ شي، د څېړنيزو فعاليتونو اغېزمنتيا به زياته شي، او د علمي توليداتو له لارې به د هېواد د علمي، ټولنيز او اقتصادي پرمختگ لپاره ارزښتناکې لاسته راوړنې رامنځته شي.

د تگلارې ارزښت

د علمي څېړنو د ترسره کولو تگلاره د هرې علمي او لوړو زده کړو مؤسسې لپاره يو بنسټيز او ستراتيژيک سند گڼل کېږي، ځکه چې د څېړنيزو فعاليتونو د تنظيم، همغږۍ، کيفيت لوړونې او اغېزمنتيا لپاره روښانه چوکاټ برابروي. د دې تگلارې پلي کول د علمي څېړنو په ټولو پړاوونو کې د شفافيت، حساب ورکونې، علمي امانتدارۍ او مسلکي معيارونو د رعايت زمينه برابروي او د څېړنيزو پايلو اعتبار او باورمنتيا تضمينوي. دا تگلاره د څېړونکو، علمي کادرونو،

محصلينو او اړوندو اداري واحدونو لپاره د مسؤليتونو، صلاحيتونو او کاري طرزالعملونو واضح تعريف وړاندې کوي، چې له امله يې د څېړنيزو فعاليتونو په بهير کې د گډوډۍ، تکرار، بې نظمۍ او احتمالي سرغړونو مخنيوی کېږي. همدارنگه، د څېړنو د تصويب، تطبيق، څارنې، ارزونې او خپرولو لپاره يو واحد او معياري ميکانيزم رامنځته کوي. د دې تگلارې له لارې د څېړنيزو اخلاقو، علمي امانتدارۍ، د معلوماتو د محرميت، د گډونوالو د حقونو، د ادبي غلا (Plagiarism) د مخنيوي او د فکري ملکيت د ساتنې اصول په مؤثره توگه پلي کېږي. دا چاره د علمي توليداتو اعتبار لوړوي او د ملي او نړيوالو علمي معيارونو سره د څېړنو د مطابقت زمينه برابروي. سربېره پر دې، تگلاره د ټولنې د اړتياوو، ملي لومړيتوبونو او پراختيايي موخو پر بنسټ د مسئلهمحورو، نوښتگرو او تطبيقي څېړنو ملاتړ کوي. د څېړنو پايلې د پاليسۍ جوړونې، تصميم نيونې، د عامه خدمتونو د ښه والي او د ټولنيزو، اقتصادي، حقوقي او تخنيکي ستونزو د حل لپاره د شواهدو پر بنسټ معتبر معلومات برابروي. همدارنگه، دا تگلاره د ملي او نړيوالو علمي او څېړنيزو بنسټونو ترمنځ د همکارۍ د پراختيا، د څېړنيزو ظرفيتونو د لوړولو، د مالي سرچينو د اغېزمن مديريت او د څېړنيزو پايلو د خپرولو او عملي کولو لپاره مناسب چاپېريال رامنځته کوي.

د تگلارې د تطبيق ساحه

دا تگلاره د مؤسسې د علمي څېړنو د تنظيم، مديريت، تطبيق، څارنې، ارزونې او خپرولو لپاره ترتيب شوې ده او د هغو ټولو علمي او څېړنيزو فعاليتونو په اړه د تطبيق وړ ده چې د مؤسسې په چوکاټ کې ترسره کېږي يا د مؤسسې په نوم وړاندې کېږي. د دې تگلارې احکام پر ټولو هغو اشخاصو او ادارو تطبيقېږي چې په مستقيم يا غير مستقيم ډول په څېړنيزو فعاليتونو کې ونډه لري.

اصطلاحات او تعريفونه

د دې تگلارې د سم تطبيق، واحد فهم او اغېزمنې پلي کېدو په موخه، لاندې اصطلاحات په همدې ماناوو کارول کېږي:

• علمي څېړنه (Scientific Research)

يو منظم، سيستماتيک او علمي بهير دی چې د مشخصې ستونزې د حل، د نويو معلوماتو د توليد، د موجوده پوهې د پراختيا او يا د علمي فرضيو د ازمايښت لپاره د منل شوو علمي ميتودونو پر بنسټ ترسره کېږي.

• څېړونکی (Researcher)

هغه شخص دی چې د علمي څېړنې د طرحې، تطبيق، معلوماتو د راټولولو، تحليل، راپور ليکنې او خپرولو مسؤليت پر غاړه لري. څېړونکی کېدای شي استاد، محصل، د څېړنې کارکوونکی يا د څېړنيزې ډلې غړی وي.

• څېړنيز پروپوزل (Research Proposal)

هغه علمي سند دی چې د څېړنې موضوع، ستونزه، موخې، پوښتنې، فرضيې، ميتودولوژي، د معلوماتو د راټولولو او تحليل طريقه، مهالویش او بودجه په کې تشریح کېږي.

• څېړنيزه پروژه (Research Project)

د يوې ټاکلې مودې، بودجې او کاري پلان له مخې د يوې علمي موضوع په اړه ترسره کېدونکی منظم څېړنيز فعاليت دی.

• څېړنيزه ميتودولوژي (Research Methodology)

د هغو علمي اصولو، ميتودونو او تخنيکونو ټولگه ده چې د څېړنې د طرحې، معلوماتو د راټولولو، تحليل او تفسير لپاره کارول کېږي.

• کميتي څېړنه (Quantitative Research)

هغه څېړنه ده چې د عددي معلوماتو، احصايوي تحليلونو او کميتي ميتودونو له لارې د څېړنې پوښتنو ته ځواب وړاندې کوي.

• کيفي څېړنه (Qualitative Research)

هغه څېړنه ده چې د گډونوالو د نظرونو، تجربو، برداشتونو او ټولنيزو پديدو د زور درک لپاره غيرعددي معلومات راټولوي او تحليلوي.

• گډه څېړنه (Mixed Methods Research)

هغه څېړنه ده چې په کې کميتي او کيفي ميتودونه په گډه کارول کېږي، خو د څېړنې موضوع په هر اړخيز ډول وڅېړل شي.

• څېړنيز اخلاق (Research Ethics)

د هغو اخلاقي اصولو مجموعه ده چې د علمي امانتدارۍ، صداقت، شفافيت، د گډونوالو د حقونو، محرميت او انساني کرامت د ساتنې لپاره رعايتېږي.

• **علمي امانتداري (Academic Integrity)**

د علمي صداقت، رښتینولۍ، شفافیت، د سرچینو د سمې استفادې او د نورو د علمي اثارو د حقونو د درناوي اصل دی.

• **ادبي غلا (Plagiarism)**

د بل شخص د نظریاتو، متن، معلوماتو، انځورونو، جدولونو، څېړنیزو پایلو یا هر ډول علمي اثر کارول، پرته له دې چې اصلي سرچینې ته سمه او بشپړه حواله ورکړل شي.

• **معلومات (Data)**

هغه حقایق، شمېرې، نظریات، اسناد، ثبت شوي مشاهدې او نور شواهد دي چې د څېړنې په بهیر کې راټولېږي او د تحلیل لپاره کارول کېږي.

• **د معلوماتو تحلیل (Data Analysis)**

هغه علمي بهیر دی چې راټول شوي معلومات د مناسبو احصایوي، تحلیلي یا موضوعي میتودونو له لارې ارزول او تفسیر کېږي.

• **ګډونوال (Research Participants)**

هغه اشخاص یا ډلې دي چې په مستقیم یا غیر مستقیم ډول په څېړنه کې برخه اخلي یا د هغوی څخه معلومات راټولېږي.

• **علمي مقاله (Research Article)**

هغه علمي لیکنه ده چې د یوې څېړنې موخې، میتود، پایلې او بحث په معیاري بڼه وړاندې کوي او د علمي ارزونې (Peer Review) له بهیر وروسته خپریږي.

• **علمي مجله (Scientific Journal)**

هغه علمي خپرونه ده چې د څېړنیزو مقالو د ارزونې، منلو او خپرولو لپاره د منل شوو علمي معیارونو پر بنسټ فعالیت کوي.

• **همکار څېړونکی (Co-Researcher)**

هغه شخص چې د اصلي څېړونکي ترڅنګ د څېړنې د طرحې، تطبیق، تحلیل یا راپور لیکنې په یوه یا څو برخو کې علمي ونډه لري.

• **د څېړنې تمویلونکی (Research Funder)**

هغه اداره، مؤسسه یا شخص چې د څېړنیزې پروژې مالي یا تخنیکي ملاتړ برابروي.

• **د څېړنو اخلاقي کمیټه (Research Ethics Committee)**

هغه رسمي کمیټه ده چې د څېړنیزو پروژو اخلاقي اړخونه ارزوي او د څېړنې د پیل لپاره اخلاقي منظوري یا سپارښتنې وړاندې کوي.

• **د مقالې ارزونه (Peer Review)**

هغه علمي ارزونه ده چې د یوې څېړنیزې مقالې یا پروژې کیفیت، اعتبار او علمي ارزښت د همدې علمي ساحې د متخصصینو له خوا ارزول کېږي.

• **مصنوعي ځیرکتیا (AI - Artificial Intelligence)**

هغه کمپیوټري سیستمونه او وسایل دي چې د متن، معلوماتو، انځورونو یا نورو محتواوو په تولید، تحلیل او پروسس کې مرسته کوي. د څېړنې په بهیر کې د مصنوعي ځیرکتیا کارول باید شفاف، اخلاقي او د علمي امانتدارۍ له اصولو سره سم وي، او د انساني څېړونکي مسؤلیت نه شي بدلولای.

• **تګلاره (Policy)**

د اصولو، مقرراتو، مسؤلیتونو او کړنلارو هغه رسمي سند دی چې د یوې ادارې د مشخصو فعالیتونو د تنظیم، مدیریت او معیاري پلي کېدو لپاره ترتیب او نافذېږي.

د څېړنیزو موضوعاتو د انتخاب معیارونه

د علمي څېړنې د بریالیتوب یو له مهمو عواملو څخه د مناسبې، علمي او اړتیا محورې څېړنیزې موضوع انتخاب دی. د موضوع سم انتخاب د څېړنې کیفیت، نوښت، عملي ارزښت او اغېزمنتیا تضمینوي. له همدې امله، ټولې څېړنیزې موضوعګانې باید د دې تګلارې له معیارونو سره سمې وټاکل شي.

د موضوع د انتخاب اساسي معیارونه

د څېړنیزې موضوع د انتخاب پر مهال باید لاندې معیارونه په پام کې ونیول شي:

• د ټولنې اړتیاوو ته ځواب ویل

موضوع باید د ټولنې له واقعي اړتیاوو، ستونزو او ننگونو سره تړاو ولري او د حل لپاره یې علمي او عملي ارزښت ولري.

• د ملي لومړیتوبونو سره همغږي

څېړنیزه موضوع باید د هېواد د ملي پراختیایي پلانونو، عامه پالیسۍ، اقتصادي، ټولنیزو، حقوقي او علمي لومړیتوبونو سره همغږې وي.

• علمي نوښت (Originality)

موضوع باید نوې، ابتکاري او د موجودې پوهې د پراختیا سبب شي. له تکراري، بې گټې او له مخکې ترسره شوو څېړنو څخه باید ډډه وشي، مگر دا چې د نوې زاویې، نوې سیمې یا نوې میتودولوژۍ له مخې ترسره کېږي.

• د څېړنې اهمیت

موضوع باید علمي، ټولنیز، اقتصادي، حقوقي، روغتیايي یا تخنیکي اهمیت ولري او پایلې یې د عملي استفادې وړ وي.

• د تطبیق وړتیا (Feasibility)

موضوع باید د ټاکلې مودې، موجودو مالي سرچینو، تخنیکي امکاناتو او د څېړونکي د علمي ظرفیت له مخې د عملي کېدو وړ وي.

• د معلوماتو لاسرسی

د موضوع اړوند د لومړنیو او ثانوي معلوماتو، اسنادو، ګډونوالو او نورو اړینو سرچینو ته مناسب لاسرسی باید موجود وي.

• د څېړونکي تخصص او علاقه

موضوع باید د څېړونکي د علمي تخصص، تجربې او مسلکي علاقې سره مناسبت ولري، ترڅو څېړنه په لوړ کیفیت ترسره شي.

• اخلاقي امکان

موضوع باید د څېړنیزو اخلاقو، د ګډونوالو د حقونو، محرمیت او د نافذه قوانینو سره په ټکر کې نه وي.

• د پالیسۍ او پرېکړې جوړونې ارزښت

هغو موضوعاتو ته لومړیتوب ورکول کېږي چې د دولت، خصوصي سکتور او نورو ادارو لپاره د شواهدو پر بنسټ علمي سپارښتنې وړاندې کړي.

• د پایلو د عملي استفادې امکان

موضوع باید داسې وي چې د څېړنې پایلې یې د ټولنې، ادارو، صنعت، بازار یا علمي چاپېریال له خوا د استفادې وړ وي.

د څېړنې د پروپوزل چمتو کول

د څېړنې پروپوزل د هرې علمي څېړنې لومړنۍ، بنسټیز او رسمي سند دی چې د څېړنې د ترسره کېدو نقشه، پلان او علمي چوکاټ په کې په واضح ډول بیانېږي. د دې سند موخه دا ده چې د څېړنې ټول اړخونه مخکې له تطبیق څخه وڅېړل شي، د علمي ارزونې لپاره وړاندې شي او د تصویب وروسته د څېړنې د عملي پړاوونو لپاره لارښود وگرځي.

د څېړنو د تصویب طرز العمل

د څېړنو د تصویب طرز العمل هغه رسمي، اداري او علمي بهیر دی چې له مخې یې څېړنیز پروپوزلونه د اړوندو مراجعو له ارزونې وروسته د تطبیق لپاره رسمي اجازه ترلاسه کوي. دا طرز العمل د دې لپاره رامنځته شوی چې ټولې څېړنې په منظم، شفاف او معیاري ډول تصویب شي او د علمي کیفیت او قانوني اصولو سره سم پلې شي.

د څېړنې اخلاقي اصول

د څېړنې اخلاقي اصول هغه بنسټیز قواعد او معیارونه دي چې د علمي څېړنې په ټولو پړاوونو کې د انساني کرامت، علمي امانتدارۍ، شفافیت او مسؤلیت د تضمین لپاره مراعاتېږي. د دې اصولو هدف دا دی چې څېړنه په داسې ډول ترسره شي چې هم علمي اعتبار ولري او هم د ګډونوالو، ټولنې او علمي مؤسسې حقوق پکې خوندي وي.

د معلوماتو راټولول او مدیریت

د معلوماتو راټولول او مدیریت د هرې علمي څېړنې له مهمو او بنسټیزو پړاوونو څخه دی چې د څېړنې د اعتبار، دقت او علمي کیفیت په ټاکلو کې مستقیم رول لري. د دې تګلارې له مخې، ټول معلومات باید په منظم، علمي او اخلاقي ډول راټول، ثبت، تنظیم او خوندي شي.

د معلوماتو تحلیل او تفسیر

د معلوماتو تحلیل او تفسیر د علمي څېړنې له تر ټولو مهمو پړاوونو څخه دی چې په کې راټول شوي معلومات د علمي میتودونو له لارې ارزول کېږي، منظمېږي او د څېړنیزو پوښتنو یا فرضیو د ځواب لپاره ترې معنا اخیستل کېږي. دا پړاو د څېړنې د پایلو د تولید او علمي ارزښت د ټاکلو اساسي مرحله ګڼل کېږي.

د علمي امانتدارۍ اصول

علمي امانتداري (Academic Integrity) د څېړنې هغه بنسټیز اصل دی چې د علمي کارونو په ټولو پړاوونو کې صداقت، شفافیت، مسؤلیت او د نورو د فکري حقونو درناوی تضمینوي. دا اصل د علمي څېړنو د اعتبار، باورمنتیا او کیفیت اساسي ستنه ګڼل کېږي.

د ادبي غلا (Plagiarism) مخنیوی

ادبي غلا (Plagiarism) په علمي څېړنو کې له جدي سرغړونو څخه ده چې د بل شخص علمي کار، نظریه، متن، پایلې یا معلومات د سرچینې له ذکر پرته کارول پکې شامل دي. د دې تګلارې له مخې، د ادبي غلا مخنیوی د علمي امانتدارۍ اساسي شرط ګڼل کېږي.

د مصنوعي ځیرکتیا (AI) د کارونې اصول

مصنوعي ځیرکتیا (Artificial Intelligence – AI) د عصري علمي څېړنو په برخه کې یو مهم مرستندویه وسیله ده چې د معلوماتو په تحلیل، لیکنه، طبقه‌بندي او څېړنیزو پروسو کې اسانتیا رامنځته کوي. خو د دې ټکنالوژۍ کارونه باید د علمي امانتدارۍ، شفافیت او اخلاقي اصولو له مخې ترسره شي.

د څېړنیزو پروژو تمویل

د څېړنیزو پروژو تمویل (Research Funding) هغه مالي او مادي ملاتړ ته ویل کېږي چې د څېړنو د ترسره کولو، پراختیا او خپرولو لپاره برابرېږي. د څېړنیزو فعالیتونو کیفیت او دوامداره پرمختګ تر ډېره د مناسب او شفاف تمویل په شتون پورې تړلی دی.

د څېړنو د پایلو خپرول

د څېړنو د پایلو خپرول (Research Dissemination) هغه علمي بهیر دی چې له مخې یې د څېړنې موندنې، تحلیلونه او پایلې د علمي ټولنې، پالیسي جوړونکو او عامو خلکو سره شریکېږي. دا مرحله د څېړنې وروستی خو خورا مهم پړاو دی چې د پوهې د خپرېدو او عملي استفادې زمینه برابروي.

په علمي مجلو کې د مقالو د خپرولو اصول

په علمي مجلو کې د مقالو خپرول د څېړنیزو فعالیتونو له مهمو برخو څخه ده چې د علمي پوهې د خپرېدو، اعتبار او نړیوالې پېژندنې لپاره بنسټیز رول لري. دا پروسه باید د معیاري علمي، اخلاقي او تخنیکي اصولو له مخې ترسره شي.

د مقالې د خپرولو عمومي اصول

- مقاله باید نوې، اصلي او د نوښت لرونکې وي.
- باید د څېړنې د معیاري میتودولوژۍ له مخې لیکل شوې وي.
- د علمي ژبې او واضح بیان کارول اړین دي.
- ټولې سرچینې باید په سمه توګه حواله شي.
- د ادبي غلا (Plagiarism) څخه باید پاکه وي.

د علمي مجلې معیارونه

یو معتبره علمي مجله باید:

- د Peer Review سیستم ولري.
- واضح د خپرولو پالیسي ولري.
- د نړیوالو ډیټابسونو سره تړاو ولري.
- د ادیتوریل بورډ لرونکی وي.
- د اخلاقي اصولو (Publication Ethics) پابند وي.

د مقالې جوړښت (Structure)

معیاري علمي مقاله عموماً لاندې برخې لري:

- عنوان (Title)
- لنډيز (Abstract)
- کلیدي کلمې (Keywords)
- سریزه (Introduction)
- ادبیات کتنه (Literature Review)
- میتودولوژي (Methodology)
- پایلي (Results)
- بحث (Discussion)
- پایله (Conclusion)
- سپارښتنې (Recommendations)
- ماخذونه (References)

د سپارلو (Submission) اصول

- مقاله باید د مجلې د لارښود (Author Guidelines) مطابق وي .
- اړین فورمې او اسناد باید بشپړ وي .
- د ورته مقالې په نورو مجلو کې نه وي سپارل شوې . (No simultaneous submission)
- د لیکوالانو بشپړ معلومات باید ورکړل شي .

د بیا کتنې بهیر (Peer Review Process)

- مقاله د متخصصو څېړونکو له خوا ارزول کېږي .
- د اصلاحاتو سپارښتنې ورکول کېږي .
- لیکوال مکلف دی چې اصلاحات عملي کړي .
- وروستۍ پرېکړه د ادیتوریل بورډ له خوا کېږي .

د فکري ملکیت (Intellectual Property) او کاپي رایټ

فکري ملکیت (Intellectual Property – IP) او کاپي رایټ (Copyright) هغه حقوقي او علمي مفاهیم دي چې د انسان د ذهني او علمي تولیداتو لکه کتابونو، مقالو، اختراعاتو، څېړنو او هنري آثارو د خوندیتوب لپاره رامنځته شوي دي. د دې اصولو مراعات د علمي امانتدارۍ او د څېړنې د اعتبار مهم شرط دی.

د تابش پوهنتون د علمي څېړنو د ترسراوې تگلاره چې په پورته توګه ترتیب شوې ده، د پوهنتون د ۱۴۰۵ کال د (۳) گڼې فوق العاده علمي شورا په غونډه کې چې د (۱۴۰۵/۰۳/۱۹) نېټې په ورځ دایره شوې وه، تر هر اړخیز بحث او ارزونې وروسته د غړو د رایو په اتفاق تصویب او د اجرا وړ وګرځېده.

تائید کوونکی

پوهنیار دوکتور عبدالحمید سیرت

تابش پوهنتون رئیس

ترتیب کوونکی

بحیرالله رحمانی

څېړنو او علمي مجلو مرستیال